

ΕΛΛΑΔΑ

Όταν σμίγουν οι πολιτισμοί: Ένα σχολείο που υπερβαίνει εθνότητες, γλώσσα και χρώμα

Κατερίνα Αग्रιμανάκη - CNN Greece

🕒 Πέμπτη, 04 Απριλίου 2019 07:30

Ακολουθώντας τις παιδικές φωνές, σε μία ήσυχη γειτονιά της Νέας Ιωνίας, φτάνουμε έξω από τις πύλες μιας ψηλής πολυκατοικίας. Το προαύλιό της γεμάτο πιτσιρίκια. Τα περισσότερα μάς κοιτάζουν διερευνητικά, η Γουίτνι όμως βιάζεται να μας γνωρίσει. Μας ρωτά τα ονόματά μας και μας χαιρετά. Η πρώτη επαφή με το **Δημοτικό Σχολείο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης** ήταν όπως αναμενόταν: **Ζεστή και θορυβώδης!**

Η Ζαχρά που βγήκε ζωντανή από μία έκρηξη στο Αφγανιστάν... Η Αναστασία που μιλά ελληνικά μόλις μετά από έξι μήνες στην Ελλάδα... Η Τσίσομ από τη Νιγηρία που όταν μεγαλώσει θα ήθελε να ζει στην... **Αρχαία Ελλάδα**. Η Ελένη από την Αιθιοπία που έχει πεθυμήσει τα οικογενειακά τραπέζια και τις βόλτες στην πατρίδα της. Παιδιά, κυρίως οικονομικών, **μεταναστών αλλά και προσφύγων** που είτε πέρασαν για λίγο από την Ελλάδα στο μακρύ ταξίδι τους από την εμπόλεμη πατρίδα τους προς τη δυτική Ευρώπη, είτε εγκαταστάθηκαν μόνιμα εδώ. Είναι όλοι τους μαθητές του **Δημοτικού Σχολείου Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης της Αλσοούπολης**.

«Σαν μια οικογένεια που υπερβαίνει εθνότητες, γλώσσα και χρώμα...»

«150 μαθητές από τριάντα χώρες, σε ένα σχολείο κόσμημα με ένα άριστο αποτέλεσμα λόγω της εξαιρετικής δουλειάς των συναδέλφων εκπαιδευτικών και του προσωπικού», σπεύδει να εξηγήσει ο **Αθανάσιος Ανδρώνης**, δ/ντής **Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης** Β' Αθηνών.

«Το σχολείο μας λειτουργεί σαν μια οικογένεια που υπερβαίνει εθνότητες, γλώσσα και χρώμα», λέει χαμογελαστή η **Μαρία Τσάμη**, δ/ντρια του δημοτικού και δασκάλα αγγλικών η ίδια.

Το σχολείο είναι δωδεκαθέσιο, διαθέτει δε δύο τάξεις υποδοχής για την ενίσχυση της ελληνομάθειας και ένα τμήμα ένταξης για παιδιά με **μαθησιακές δυσκολίες**. «Οι τάξεις μας είναι **δύο, τριών και τεσσάρων ταχυτήτων**. Και η μαθησιακή διαδικασία **προσαρμόζεται** στις επιμέρους ομάδες ή και εξατομικεύεται για τους νεοφερμένους μαθητές που δε μιλούν καθόλου την ελληνική ώστε να μπορέσουν σταδιακά να ενταχθούν μέσα στην τάξη στην οποία ανήκουν ηλικιακά» εξηγεί η κα Τσάμη που προσθέτει πως η ανάγκη των παιδιών είναι τόσο μεγάλη, ώστε επιταχύνουν θεαματικά τους ρυθμούς τους.

«Οι τάξεις υποδοχής λειτουργούν εδώ και περίπου 25 χρόνια στην Ελλάδα, στόχο έχουν την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης γλώσσας και απευθύνονται σε παιδιά που προέρχονται από διαφορετικό πολιτισμικό και γλωσσικό υπόβαθρο. Στο σχολείο μας η ιδιαιτερότητα είναι πως πολλές φορές ένα παιδί από μία άλλη χώρα έρχεται στη μέση της χρονιάς, οπότε ενσωματώνεται σ' αυτό το πρόγραμμα, με απώτερο στόχο να ενταχθεί και να παρακολουθήσει τα μαθήματα της βασικότερης τάξης», σημειώνει η Εύη Νιόζα, δασκάλα στην τάξη υποδοχής που διευκρινίζει πως ο βασικός στόχος δεν είναι ο μονογλωσσικός αλλά ο **επικοινωνιακός, η προφορική συνύπαρξη των παιδιών**.

Ως προς το τμήμα ένταξης, «πρόκειται για θεσμό του υπουργείου Παιδείας εδώ και πολλά χρόνια για παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες», όπως μας λέει η Μπεντεβή Ουρανία, υποδιευθύντρια και η δασκάλα που «τρέχει» το συγκεκριμένο τμήμα.

Η κα Μπεντεβή εξηγεί πως, αφότου αναγνωριστεί το πρόβλημα σε κάποιο παιδί, αναλόγως του μαθησιακού προφίλ του, αναλαμβάνει η ίδια να το βοηθήσει, σε ατομικά ή ολιγομελή τμήματα. Πολλές φορές, μάλιστα, όταν το παιδί δεν μιλά ελληνικά ή αγγλικά, οι συμμαθητές αναλαμβάνουν ρόλο «διερμηνέα» για τη συνεννόηση – κάτι που, ασφαλώς, δε συμβαίνει μόνο στα τμήματα ένταξης.

Εξωσχολική βοήθεια

Κάποια παιδιά δεν έχουν να φάνε. Κάποια άλλα κάνουν τους κηδεμόνες των μικρότερων αδερφιών τους γιατί οι γονείς τους δουλεύουν. Άλλα γίνονται στόχοι λεκτικής ή σωματικής βίας στους δρόμους, τις γειτονιές ή το σπίτι τους. Οι δάσκαλοι, πλην της διδασκαλίας και όσων διαδραματίζονται εντός αίθουσας, έχουν να αντιμετωπίσουν καταστάσεις που αφορούν τους μαθητές τους αλλά δεν συμβαίνουν στο χώρο του σχολείου, καλούμενοι και να **διαχειριστούν την εύθραυστη ψυχολογία παιδιών που έχουν βιώσει βία**, πόλεμο, ανέχεια, πείνα, έλλειψη ασφάλειας και ακραίες αλλαγές στη σύντομη ζωή τους.

Όπως μας εξήγησαν οι δάσκαλοι, τα **περιστατικά ρατσιστικής βίας** απέναντι στα παιδιά δεν αποτελεί πια συχνό φαινόμενο – σε αντίθεση με ό,τι ίσχυε πριν από μερικά χρόνια.

Ερωτώμενη αν τα παιδιά εμπιστεύονται στους δασκάλους τους φόβους ή τα όσα τους συμβαίνουν, η κα Μπεντεβή απαντά καταφατικά: «Τα παιδιά έρχονται να μας **εμπιστευτούν όσα τους συμβαίνουν**. Κυρίως με την έξαρση που είχαμε πριν από τρία χρόνια που κυκλοφορούσαν στο κέντρο οι γνωστές ομάδες και φώναζαν συνθήματα, τα παιδιά μας ήταν φοβισμένα και μας το μετέφεραν. Και οι γονείς. Τώρα δεν είναι τόσο πολύ. Μπορεί να μας πουν αποσπασματικά πως κάποιος κάτι τους είπε στη σάση».

«Αντιμετωπίζουμε πολλά προβλήματα εδώ με τα παιδιά γιατί, όπως καταλαβαίνετε, έχουν έρθει από μία ξένη χώρα, άλλαξε η ζωή τους τελείως. Πολλοί γονείς δεν έχουν εργασία. Πολλά παιδιά δεν έχουν να φάνε στο σπίτι και προσπαθούμε να τα φροντίσουμε, προσφέροντάς τους και φαγητό. Στο παρελθόν, για παράδειγμα, έρχονταν παιδιά εδώ, έτοιμα να λιποθυμήσουν και μας έλεγαν πως **έχουν να φάνε από το προηγούμενο μεσημέρι**. Και τα τάζαμε εμείς εδώ φέρνοντας δικά μας πράγματα», συμπληρώνει η δ/ντρια, κα Τσάμη.

Ένταξη και αποδοχή, όχι αφομοίωση

Στόχος του σχολείου είναι η **κοινωνική ενσωμάτωση** κι **όχι η αφομοίωση** των παιδιών και των οικογενειών τους, σημειώνουν οι δάσκαλοι και γι'αυτό «οι διδάσκοντες φροντίζουν να καταρτίζουν προγράμματα και δραστηριότητες με διαπολιτισμικό χαρακτήρα, όπου συμμετέχουν εκπαιδευτικοί, μαθητές και αρκετές φορές και γονείς. Εντάσσουμε και τους γονείς γιατί έχουν να μας προσφέρουν κάτι από τη δική τους την κουλτούρα κι, έτσι, τους δείχνουμε πως δε θέλουμε να τους αφομοιώσουμε στο σχολείο ή στην ελληνική κοινωνία, παρά θέλουμε απλά να ενταχθούν στο νέο σύστημα και την κοινωνία και το νέο κόσμο όπου έχουν έρθει» εξηγεί η κα Τσάμη.

Με την καθημερινή τους επαφή τα παιδιά γίνονται μύστες διαφορετικών κουλτούρων, συνηθειών, εθίμων και χαρακτηριστικό της αποδοχής της πολυπολιτισμικότητας αυτής είναι **η διάθεσή τους απέναντι στις θρησκευτικές καταβολές** των συμμαθητών τους: «Στα θρησκευτικά, το νέο πρόγραμμα και το νέο βιβλίο από μόνο του ήδη προσεγγίζει και τα άλλα θρησκευτά. Δεν είναι αυστηρά η κλειστή χριστιανική ορθόδοξη κατήχηση, όπως ήταν παλιότερα. Επομένως, το ίδιο το αναλυτικό πρόγραμμα του υπουργείου μάς δίνει δυνατότητα και μας παροτρύνει να προσεγγίσουμε και τις **ιδιαίτερες θρησκευτικές καταβολές του κάθε παιδιού**. Σε ένα διαπολιτισμικό σχολείο, είναι ένας λόγος παραπάνω, άρα εκμεταλλευόμαστε αυτόν τον πλουραλισμό, αυτήν την ποικιλία σαν ευκαιρία έτσι ώστε όλα τα παιδιά να γνωρίσουν και τα άλλα θρησκευτά και να έρθουν στη θέση του άλλου και να πετύχουμε αποτελέσματα όπως την εξάλειψη οποιουδήποτε φανατισμού και την προσέγγιση και την αλληλεγγύη μεταξύ των πολιτισμών», λέει χαρακτηριστικά ο δάσκαλος Δημήτρης Σταύρου.

*«Ένας από τους βασικούς στόχους της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, να γίνεται μία **διάδραση μεταξύ των πολιτισμών**, να μην υπάρχουν μεμονωμένες και κλειστές ομάδες. Προσπαθούμε οι ομάδες που σχηματίζουν τα παιδιά να είναι μεικτές – και το έχουμε καταφέρει, αν κρίνουμε από την ανταπόκριση των παιδιών στην τάξη, στο διάλειμμα και στα ομαδικά παιχνίδια», μας λέει ο κ. Σταύρου.*

Η αποδοχή, ωστόσο, δεν θέμα μόνο των παιδιών, των γονέων και των εκπαιδευτικών. Αλλά και της **γειτονιάς** που «μας υποστηρίζει, παίρνοντας μέρος σε πολλές εκδηλώσεις και δραστηριότητες», των **όμορων σχολείων** «που συμμετέχουν σε κοινές εκδηλώσεις ή μας παρέχουν χώρους για εκδηλώσεις και δράσεις» και, ασφαλώς, του **Δήμου Νέας Ιωνίας** που «μας υποστηρίζει και μισθώνει και το οίκημα όπου στεγάζεται το σχολείο», αναφέρει η κα Τσάμη.

«Οι δάσκαλοι είμαστε δια βίου μαθητές»

Η διαδικασία της διδασκαλίας είναι, ως είθισται, είναι μία αμφίδρομη σχέση, μια μακρόβια διαδικασία αλληλεπίδρασης και επιρροών, όπου πλουσιότεροι δε βγαίνουν μόνο οι μαθητές αλλά και οι δάσκαλοι. «Είμαστε δια βίου μαθητές εμείς οι εκπαιδευτικοί», παραδέχεται ο κ Σταύρου, συμπληρώνοντας: «μαθαίνουμε από όλα τα παιδιά, παίρνουμε καινούργια στοιχεία καθημερινά, νέες πληροφορίες και τις σχηματοποιούμε σε νέες γνώσεις. Ειδικά αυτά τα παιδιά του διαπολιτισμικού σχολείου είναι για εμάς μία μοναδική ευκαιρία να ενημερωθούμε κατ'αρχήν για τις ιδιαίτερες παραδόσεις τους. Έχουμε την ευκαιρία να ενημερωνόμαστε για όλο τον πλανήτη, αφού έχουμε παιδιά σχεδόν από όλες τις ηπείρους. Κι, έτσι, εκτός από τις γεωγραφικές και ιστορικές καινούργιες γνώσεις που αποκτούμε, **ενδυναμώνουμε και τις αξίες της αλληλεγγύης, της προσέγγισης, της ενσυναίσθησης** – τού να μπαίνουμε στη θέση τους, στη θέση των ιδιαίτερων κοινωνιών τους, στη θέση των ιδιαίτερων πατριδών τους, να μεταφερόμαστε νοερά εκεί και να φανταστούμε το πώς ένωσαν, πώς ξεκίνησαν, πώς ήρθαν εδώ. Κι όλα αυτά μάς κάνουν πιο πλούσιους και πιο δυνατούς».

Όλη αυτή η αποδοχή και η ασφάλεια που εμπνέουν οι άνθρωποι του διαπολιτισμικού σε παιδιά με - συχνά - κλονισμένη εμπιστοσύνη, **τους επιστρέφεται σε αγάπη**. Τα παιδιά που κάποτε δίδαξαν και διαμόρφωσαν, **επιστρέφουν για ένα 'γεια', ένα 'ευχαριστώ', ακόμα και για ένα 'συγγνώμη'**. «Αυτή είναι η ευχαρίστησή μας, μαθητές, οι οποίοι έχουν μπει σε ανώτατες σχολές, σε πολυτεχνεία, έχουν διαπρέψει, έχουν ασχοληθεί με σημαντικά επαγγέλματα, που έρχονται με αγάπη να δουν τους παλιούς τους δασκάλους. Υπήρχαν παιδιά που ήρθαν να μας ζητήσουν συγγνώμη για τα προβλήματα που δημιουργούσαν τις χρονιές που ήταν εδώ. Μιλάμε για παιδιά 25, 26 χρόνων που ήταν εδώ από την πρώτη δημοτικού...», λέει η κα Τσάμη ενώ δεν κρύβει την περηφάνια της για τα σημερινά, χαρισματικά παιδιά της: «Όλοι μας οι μαθητές έχουν ταλέντα, στη **μουσική, τη ζωγραφική, τον αθλητισμό, τα μαθηματικά** και έχουν διακριθεί πολλές φορές» υπερθεματίζει, κάνοντας ειδική μνεία στον **Θωμά Κοντογεώργη**, τον δάσκαλο μουσικής που τα δύο τελευταία χρόνια έχει δημιουργήσει τη χορωδία του σχολείου - άλλη μία ομάδα που για τα παιδιά γίνεται πεδίο δημιουργικότητας, ένταξης, εμπειριών, κατάκτησης νέων 'κορυφών'.

«Το γκράφιτι είναι φτιαγμένο από παλιό μας μαθητή, ο οποίος είναι ράπερ. Έδωσε μία παράσταση στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών κι όταν τελείωσε η παράσταση αυτή – στην οποία είχαμε πάει να τον δούμε – οι άνθρωποι εκεί μάζευσαν συνεχάρησαν για το μαθητή μας και με πήραν τηλέφωνο την επόμενη μέρα, προτείνοντας να μας χαρίσουν αυτό το γκράφιτι για να κοσμήσει έναν από τους τοίχους μας. Ήρθε ο μαθητής μας την επόμενη ημέρα, το είδε και άρχισε να κλαίει, ενθυμούμενος τα χρόνια που ήταν στο σχολείο και επειδή τον τιμήσαμε με το γκράφιτι», λέει η δ/ντρια για το γκράφιτι που κοσμή έναν από τους τοίχους του δεύτερου ορόφου του σχολείου.

Μάλιστα, προσφάτως, η χορωδία του διαπολιτισμικού επιλέχθηκε από τον **συνθέτη Γιώργο Ανδρέου** να συνοδεύσει ένα τραγούδι της Κορίνας Λεγάκη, με τίτλο «Το Χρυσόψαρο»: «Το κομμάτι αυτό έχει να κάνει με τα παιδιά που ταξιδεύουν μέσα στη θάλασσα – γι'αυτό και λέγεται 'Χρυσόψαρο'. **Ένα μικρό παιδί το οποίο αναρωτιέται αν μπορεί να κολυμπά τόσο καλά όσο το χρυσόψαρό του σε μία γυάλα, σε ένα σπίτι που δεν υπάρχει πια, σε μία πατρίδα που δεν υπάρχει πια, σε μία χώρα που δεν υπάρχει πια**», λέει ο συνθέτης του τραγουδιού, Γιώργος Ανδρέου.

«Λόγω αυτής της πολυπολιτισμικότητας, η χορωδία έχει ένα ιδιαίτερο χρώμα, μία ιδιαίτερη ενέργεια», σημειώνει ο κ Κοντογεώργης, ο οποίος συνόδευσε προσφάτως τα παιδιά της χορωδίας στο στούντιο Sierra για την ηχογράφηση του 'Χρυσόψαρου'.

«Το κτήριο η μεγαλύτερη δυσκολία μας»

Οι προκλήσεις αυτού του σχολείου είναι αυξημένες κι, ως εκ τούτου, υπήρξαν δάσκαλοι στο παρελθόν που δεν άντεξαν παρά για μερικές μέρες στις αίθουσες του διαπολιτισμικού. Οι εκπαιδευτικοί και το προσωπικό του σχολείου είναι αφοσιωμένοι και, όπως λένε, η απόφασή τους να βρίσκονται στο συγκεκριμένο σχολείο είναι απολύτως συνειδητή. Ωστόσο, παρά τις αναμενόμενες δυσκολίες της μαθησιακής διαδικασίας, καλούνται να υπερκεράσουν και εμπόδια που δε θα έπρεπε, όπως το **σοβαρό κτηριακό πρόβλημα**. «Είμαστε εδώ, το έχουμε διαλέξει όλοι να είμαστε εδώ και το κτήριο μάς δυσκολεύει πάρα πολύ. Κι εμάς και τα παιδιά», παραδέχεται η κα Μπεντεβή - θέση που μοιάζει να είναι κοινή και καθολική μεταξύ εκπαιδευτικών και προσωπικού.

Όσο περήφανοι μοιάζουν όταν μιλούν για τους μαθητές τους, πρώην και νυν, άλλο τόσο προβληματισμένοι έως και κουρασμένοι εμφανίζονται οι δάσκαλοι με το πρόβλημα του κτηρίου, **μιας πολυκατοικίας ειδικά διαμορφωμένης για τις σχολικές ανάγκες, με μία... πυλωτή να εξυπηρετεί τις ανάγκες του προαύλιου χώρου.**

«Πρόκειται για κτήριο που δεν μπορεί να στεγάσει ένα δωδεκαθέσιο σχολείο, διότι είναι μικρό, με αποτέλεσμα να υπάρχει πρόβλημα για την ασφάλεια των μαθητών. Το σχολείο αυτό προκαλεί φρένο στην **κάλυψη των σύγχρονων εκπαιδευτικών αναγκών σε επίπεδο υποδομής, τεχνολογίας, χώρου**», εξηγεί και η κα Τσάμη.

Από την πλευρά του, πάντως, ο κ. Ανδρώνης διαβεβαιώνει πως έχουν γίνει βήματα για τη μεταστέγαση του σχολείου σε νέες, κατάλληλες εγκαταστάσεις: «Η διεύθυνση της Β Αθήνας σε συνεργασία με το **υπουργείο Παιδείας** καταβάλλει μεγάλη προσπάθεια να **εξευρεθεί χώρος** – ήδη έχει βρεθεί κάποιος – για να μπορέσουμε, ίσως και μέσα στη χρονιά, να κάνουμε τη μεταστέγαση του σχολείου».

ΕΛΛΑΔΑ ▪ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ▪ ΑΛΣΟΥΠΟΛΗ ▪

ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ ▪ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ▪ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ▪ ΠΑΙΔΙΑ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ▪ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ▪ ΧΟΡΩΔΙΑ